

ԼՈՅՍ

Կը հրատարակուի Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը : Տարեկան գինն է մէկ յիսուս օսմանեան : Մէկ քերթը 40 փարսյ արծաթ : Նամակ կամ ո եւ ե գրութիւն պէտք է ուղղել Առ. Յ. Յ. Պարոնեան Կոստանդնուպօլիս Ալաճահամամ Բիզա փաշա խան քիւ 3 Ս. Ղ. Պարտիզպանեանի տպարանը :

ՈՒԹԵՐՈՂ ՏՄՐԻ ԹԻՒ 54

1880

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՄԱՐՏ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Յառաջիկայ շաբաթ աւուր թերթով պիտի հրատարակենք Ամեն. Սրբազան Պատրիարքին կենսագրութիւնը :

Կաղաչիլն մեր բարեկամներն կարելի եղածին չափ շուտ հասցունել մեզ այն տեղեկութիւններն զորս խնդրած ենք իրենցմէ թէ մայրաքաղաքիս եւ թէ գաւառներու մէջ գրտնըլած ջոջերու վրայօք : Մեծապէս շնորհակալ կըլլանք եթէ այդ ջոջերու մէյմէկ լուսանկար պատկերն ղրկվի մեզ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տակաւին 24 ժամ կուզէ վաղը գիշերուան պարահանդէսին . արդեօք որչափ երկայն կերելին այս 24 ժամերը ամեն անոնց՝ որք անձկանօք կսպասեն այս երանելի գիշերուան :

Եղած պատրաստութեանց նայելով, այնպէս կերելայ թէ այս ձմեռն եղանակին մէջ արբուած բոլոր պարահանդէսները պիտի գերազանցէ վաղը գիշերուան արուելիքը :

Ազգանուէր Հայուհեաց բանակը մէկ քանի թեմերու բաժնուած 8-10 օրէ ի վեր է որ թէ Պօլսոյ ամեն թաղերը եւ թէ Վոսփարի ամեն գիւղերը կայցելէ տոմսակ վաճառելու համար , առանց կարեւորութիւն տալու ոչ ցուրտին , ոչ անձրեւին եւ ոչ ալ ձիւնին :

Շիտակը ըսելով այս ազնուասիրտ կանանց ազգասիրական ջանքը եւ աշխատութիւնը համայն ազգայնոց շնորհակալութեան եւ միանգամայն քաջալերութեանը արժանի է :

Կը փափարիմք որ գոյանալիք արդիւնքը եղած աշխատութեանց համապատասխաններ է :

Ազգային կրօնական դասուն մէջէն շատերը ազգին իրաւունքները կողոպտելու եւ ոսկի գիղելու համար բնաւ ջանք եւ աշխատութիւն չեն խնայեր :

Ասոնց ալ աշխատութիւնը եւ ջանքը քաջալերութեան արժանի է

Տեսէ՛ք սա Եգիպտոսի առաջնորդը , ինչ ալ Բէռլինէն մարդ է եղեր , ստանկ մարդիկը կը սիրուին : Առանց մէկուն բան մը հարցնելու ազգային սեփական հողերը կառնէ կը ծախէ եւ իմացածնուս նայելով ձեռքի տակէ ալ վա-

ճառականութեամբ կգրադի եղեր, ապրի՛ շատ ապրի, Մամբրէ ետիսկոպոսն ալ Մշոյ մէջ չեմ գիտեր ինչո՞վ... Ժամանակ կանցնէ. Երեմիան ալ Վանայ մէջ ինչո՞վ... Սրգեօք Գերապատիւ Լուսինեան ի՞նչպէս ժամանակ կանցնէ փարիզու մէջ, Ռումանիայէն մեկնելէն ի վեր է որ ձանդեր-ձունդեր չեղլեր, անշուշտ քիչ օրէն Մասիսի պատուարժան խըմբադիրը փարիզէն իրեն ուղղեալ նամակներ պիտի հրատարակէ, և աղւոր աղւոր լուրեր պիտի ստանանք:

Սակայն մեր առած տեղեկութեանց նայելով՝ այնպէս կիմանամք թէ՛ Նորին Գերապատուութեան փարիզ մտած ժամուն թնդանօթ չէ արձակուեր, և ոչ ալ Պ. Կռէվին կամ Երեսօխոսանաց Ժողովէն պատգամաւորութիւն մը դիմեք գիմաւորելու համար ընդ առաջ չէ եկեր. ինչո՞ւ արգեօք:

Որովհետեւ Գերապատիւ Լուսինեան Ռումանիոյ մէջ պաշտօնական կերպարանաւ կը պըտըտի եղեր, մինչդեռ փարիզու մէջ ոչ պաշտօնական այլ պարզապէս «վէլ»...

Արգարեւ ցաւալի է տեսնել որ մինչ մէկ կողմէն ազգային երիտասարդութիւնը (երկու սեռէ ևս) ազգային յառաջագիւծութեան համար բարոյական և նիւթական որ և է աշխատութիւն չի խնայելով գիշեր և ցերեկ կաշխատի, անդին մեր եկեղեցականներէն մեծ մաս մընալ փոխանակ ասոնց օրինակին հետեւելու իրենք ևս գիշեր և ցերեկ կաշխատին ազգին տունը փրցնելու:

Ազգը եկեղեցականաց կողմէ շատ աւելի անբաղդ եղած պիտի ըլլար եթէ Ներսէս Սրբազանի և անոր նման մի քանի արժանաւոր կրօնականներ ալ ունեցած չըլլար:

Սա Երուսաղիմայ պարտուց խնդրոյն ալ մարդուս խելքը չի հասնիր:

Այս միաբանութիւնը բոլորովին անկախ և անձնիշխան՝ ինքը իւր մէջ կը դործէ: Աստուած մի արասցէ եթէ օր մը ելլես իրենցմէ հազիւ մը պահանջես, կը պատասխանեն:

—Ձեզի ի՞նչ, ոչ ոք իրաւունք ունի վանքին հաշիւները նայելու և այլն և այլն:

Բայց այսօր որ վանքին պարտքը պողաղն է եկեր կըսեն, կելեն մեր վրայ կուգան, որպէս զի իրենց ըրածները մենք տուեցինք:

Իրաւ է թէ Պօլսեցի Հայը ամեն պարագայի մէջ ստակը չը խնայեց և չի խնայեր, սակայն կուզէ գիտնալ թէ իւր ստակը ո՞ւր կերթայ, ի՞նչ կըլլայ:

Երուսաղիմայ վանքը իւր պարտքը մեր վըրայ բեռցնելէ առաջ նախ պէտք է որ ամեն տարի իւր մօից և ելից օրինաւոր հաշուեկշիռը մեզ ներկայացնէ. մեզ ըսելով ազգային վարչութիւնը ըսել կուզեմք:

Վեհափառ Կաթողիկոսի համար կըսեն թէ՛ Հայաստանի սովելոց համար Կոստանտնուպոլիսէ չէ տուած մինչեւ ցարդ, և Մասիս կը գանգատի ըսելով թէ «պատմութիւնը տխուր տողեր կը պատրաստէ Գէորգ Կաթողիկոսի համար»:

Սակայն մենք կիմանամք թէ՛ Նորին Վեհափառութիւնը ևս իջմիածնայ վանքին գանձատունը ուղեր է կեդրոնական մասնախմբին տրամադրութեան տակ դնել...:

Ս Ս Կ Ե Յ - Ս Ն Կ Ե Յ

Խ... գիւղի մէջ:

—Կնիկ, կնիկ վաղէ, ոտկս թմրեր է:

—Ի՞նչ կայ ճանրմ, ի՞նչ կուզես:

—Բան մը չեմ ուզեր, սա բէնճիրէն բաց տէ մէյմը նայէ, գիմացի տունը շամաթա մը

կայ, կը պօռան կը կանչեն կոր, աճապա դո՞ղ է, կրակ է, եօխսա մի մարդ մեռաւ:

—Աման դուն ալ, ես ալ դիտեմք թի բան մը կայ, աս կիւրիւթիւն իշտէ ամին շարաթ գիշեր կըլլայ կոր:

—Ինչո՞ւ քա:

—Իշտէ չիյտէս, ճահիլ տղաք թօփ էն էր տէ մէճլիս կընեն կոր, անոնց շամաթան է:

—Էյ մինչեւ առտու ասանկ պիտի պօռան կանչեն պողաղնին ալ չի պատուիր:

—Բիւթիւն մահալլէին ալ թաճիղ է ամա ի՞նչ ընենք, կըսեն կոր թի միլէթի բան է, անոր համար սուս կըլլան կոր:

—Մենք ալ վախտով ասանկ մէճլիս խուրմիշ կընէինք ամա, ցաներնիս ցուներնիս չէր էլլար դուրս քի, սըռերնիս մարդ չիմանայ:

—Էյ հախ ունիս ամա, ասոնք տահա ճահիլ են, կամաց կամաց կը սովորին հէլպէթ:

Իսկ մենք կը խնդրեմք այս պարոններէն որ քիչ մը հանդարտութեամբ դործ տեսնեն, որպէս զի յիշեալ հաճի աղային ըսածին պէս ոչ սըռերնիս դուրս ելլէ և ոչ ալ հանդարտ թաղ մը գիշեր ժամանակ չի խռովի:

Ձրօտարանի մը մէջ:

—Պարոն Եղիսէ, քեզի բան մը պիտի ըսեմ:

—Ինչ կայ, ըսէ նայիմ:

—Կաղաչեմ որ իմ սպոսարանիս մէջ այդպէս ոտկի վրայ կայնած բարձր ձայնով հայերէն չի խօսիս:

—Ի՞նչ, միթէ աղատ չե՞մ, ուղած լեղւովս և ուղած եղանակովս խօսելու:

—Իշտէ չեմ խառնուիր, հիմա հարիւրապետը ներս մտնէ նէ կը տեսնես:

ԱՐԵՒ

ԲԱՐԻ ԼՈՒՍ, ԼՈՒՍ ԿԱԶԵԹԱՃԻ ԱԶԻԶ ԼՈՒՍ ԱՂԲԵՐ

Օրհնեալ էղնի քո բերան, քո գիտութէն, քո խելք և քո զըմէն բան: Գուրպան էղնիմ քո հօգուն, դու լուս, քո կաղէթան լուս, քո գալէմ լուս, քո միտք լուս, քո հօգին լուս, քո աչքեր, քիթ, ականջներ և զըմէն բան լուս, լուս ու լուս:

Մեռնիմքէ, լուս աղբեր, խորոտիկ ես սկըսի, միշտ գրա՛, գրա՛ ու մրոտա՛ մեր աղգի Ձոջերաց վարք, բարք, և իմալ ուրիշներ կասեն, կենսագութէն:

Իմ աղիղ և անդալաթ լուս աղբեր, պաշտօնիդ հաւատար էղնիս, երեսպաշտութէն չունիս, ճշմարտը գրա՛, ծուռը չտկա՛, սխալը տըղա՛, իսկի սուտը չգրես, խուսկ չձխես, կուռք չպաշտես, մոխիր չհամբուրես, կաշառ չառնես: Ծառայ եմքէ, լուս աղբեր, ես օվ եմ որ քեզ խրատ տամ, օվ որ քեզմէ ներդանայ, իսկի բանի տեղ չդնես, քո վերապաշտն արդարութէն ու ճշմարտութէն ա, իսկի չվախնաս ուրիշերաց խօսելէն: Թող քիչ մը տաքնան, քիչ մը փրփրին, քիչ մը տաղլայ հանէն, քիչ մը ոգոտան, քիչ մը կարկուտ թափէն, քիչ մը ձիւն և քիչ մը մարտի հաճայ անեն: Դու միշտ անվախ կապիտանի պէս հանդարտ էղիր և միշտ գրա՛, գրա՛ ու գրա՛: Իմ սիրական լուս աղբեր, դիտցած էղնիս, որ քո աշխատութէն շատ ա մեր աղգի համար և քո Ձոջերաց ապով գրածներ շատ օգտակար քանց զըմէն գրածներ: Շնորհակալ եմ, վարձքդ կատար էղնի:

Օվ ի՞նչ կուղա՛, թող խօսա՛, ես իմ խեչէն շնորհակալ եմ, էն ապով որ խորոտիկ և ճիշդ իրենց տիրոջներաց նման պատկերներ քաշեցիր և դեռ կը քաշես, զըմէն մէկիրայ իրենց ձեւ, իրենց դոյն, իրենց բնաւորութէն, իրենց յատկութէն և իրենց զըմէն հանգամանք պահելով: Էնպէս որ Ռաֆայէլի մաղաւել,

ոչ Այվաղովսկու ուստայութեն և Ապտուլ-
լահեանի լուսաբուլս տիւլպէն չեն կանայ քէ
պէս զըմէն յատկութենով պատկեր հանել :

Այն, իմ աղիւղ և հաւատար լուս աղբեր ,
ափսոս որ քո բաղդէն ես աղքատ եմ , հա-
ւատա՛ , եթէ հարուստ է զնէի , քէ համար 100
ոսկի կը զըկէի , որ հանգիստ նստէիր , և շա-
րունակ էսպէս լաւ պատկերներ հանէիր աղ-
դի համար : Էսէլ թող հարուստները մտածեն ,
իրենց գործն է մտածել քէ համար , էսէլ ի-
րենց պարտաւորութեն ա :

Քո ճիշտ պատկեր էլ ժամանակը պիտի
հանայ և իր կազէթայի մէջ դնելով թագա-
րանի մէջ պահայ :

Հա՛ , լաւ միտքս էկաւ , քէ մէկ բան ասեմ ,
իմ աղիւղ լուս աղբեր , իսկի չնեղանաս , Տաճ-
կաստանի Հայ Զոյներաց կենսագրութեն դեռ
չլինցուցիր , ինչ ապով Ռուսաստան կ'վաղես ,
Թիֆլիզ կը մտնես , առաջ առաջ Գրիգոր Արծ-
րունու կատարէն կը բռնես , Հայոց քաղա-
քագիտութեան բախդի բանալին Մշակի մէջ
կը փնտռես : Տնաչէն , դեռ Տաճկաստանի մէջ ,
(մեղայ , իմալ Նիկողոս մարգարէն կասէր
Քիլ) շատ գործ ունիս : Դեռ ո՛ւր են Երու-
սաղէմի , Արմաշու , Աղթամարայ , Վարադայ ,
Ս. Կարապետի և Սոյ ջոյեր , ո՛ւր են Վանայ ,
Մշոյ , Էրզուրումի , Սամսոնի և Տրապիզոնի
ջոյեր , ո՛ւր են Կայսարու , Էնկիւրու , Էտիր-
նէի , Նիկովիդիոյ և Իզմիրի ջոյեր , դեռ ո՛ւր
Վասպուրական Արփին և այլն : Իմ գիտնալով
Տաճկաստանի մէջ դեռ շատ ջոյեր կան , որ
չէն մտէր քո սև ու ճերմակ , կարմիր ու կա-
նաչ , դեղին սև կապուտ , նարնջի ու թուրն-
ճի տետրակներաց մէջ , Գրա՛ , գրա՛ ու գրա՛ ,
դեռ գործ շատ ունիս :

Մառայ եմ , լուսաբեր . ես քիչ գրեցի ,
դու շատ իմանաս , եթէ գրիս մէջ պակա-
սութեն կայ , ներա՛ , մեռնիմ քէ , էն ապով

որ քերականութեն ու ճըռտասանութեն
չեմ կարդացեր , ուրիշներաց պէս չեմ կանայ
խորոտիկ գրել : Քո պատուական գլուխ էլ
չի ջաւցնեմ , խընդրեմ իմ էս գրութեն դը-
նես . քո լուս կազէթի մէջ , որ լուս տեսնի ,
ես էլ քիչ մը լուսաւորուիմ : Քո ծառայ Վ :

Մեր երկրի ու ամսոյ թուական քրտեր
զըմէն գողցան :

Ս. Երուսաղէմայ պարտուց բարձման Յանճ-
նաթողովն հետեւեալ շրջաբերականը զրկած
է մեզ հրատարակվելու համար :

Վանական հաստատութիւնները , և մանա-
ւանդ նոքա՝ ոյք բաց ի կրօնականէն , ուսում-
նական կամ բարոյական տեսակէտով ևս այն-
քան կարևոր են որքան արդիւնաւոր , որպէս
Ս. Երուսաղէմայ վանքը , Գրիստոնէութեան
այն նախալոյց վառարանն և սորա Գերագոյն
Հիղինակին աշխարհային կենցաղոյն և հրաշա-
գործութեանց այն յաւիտենական և անջնջե-
լի յիշատակարանը , մեր ազգային վաղեմի
հաստատութեանց մէն մի նշխարները և այժ-
մու սեփականութեանց ամենէն նուիրական-
ներն են :

Սոյն սրբավայրին մէջ ունեցած մեր ազգա-
յին սեփականութիւնք թէ ցարդ պահպան-
ուած են , կանգուն և անվթար , զայն յաւետ
մեն նախնեաց դիւցազնական ջանից և զոհո-
ղութեանց կը պարտիմք :

Այսօր , որպէս ծանօթ է արդէն Ձեզ , յիշ-
եալ վանքը մի դժուարին կացութեան մէջ
կը գտնուի : Անակնկալ պարագայներ , մին
քան զմիւսն ձախող և դժպատեհ , հակառակ
Միաբանութեան ամեն ջանից և ճգանց , մե-
ծաքանակ պարտուց ներքև կ'ընկճեն զայդ
նուիրական հաստատութիւնը , և թէ ազգա-

յին նպաստը չփութայ ձեռն կարկառել, ընդհուպ մի կործանում կ'սպառնան աղէտալի :

Ուստի Բարձրաշնորհ Տ. Տ. Ներսէս Աղգասէր Ս. Պատրիարք Հայրն, զգածեալ սոյն վանուց դառն վիճակէն և ներշնչեալ աղգային հաստատութեանց պահպանութեան մասին իւր բնածիր նախանձայուղութենէն, Աղգ. Երեսփոխանական Ժողովոյ որոշման համաձայն, իւր նախագահութեան ներքեւ, որպէս Ն. Բ. Սրբազանութիւնը կը գեղուցանէ իւր շնորհագիծ կոնդակին մէջ, Յանձնաժողովս կազմած է նոյն պարտուց բարձման համար :

Յանձնաժողովս՝ հանրային օգնութեան դիմելէ յառաջ, կը վափաքի ի վեր հանել, բացորոշ և մեկին, մի սկզբունք և տեսութեան եղանակ՝ ում, կը հաւատայ լիսյոյս, թէ հաղորդ է անձնիւր լրջամիտ աղգային :

Սովորաբար Ամիրայական անուանեալ վարչութեան մ'օրով, օրինակի համար, անհատական լուծայն է դարձեալ, զի հաւաքուելով Ս. Տեղեաց մեծագումար պարտքերը հատուցեր է : Պաշտելի՝ դրութիւն, զի թէ սոսկականաց կամ մեծատանց քսակներն և եթ ջնջէին զայնս, աղգային հանրութիւնը թերևս նուազ ձայն ունենար այսօր այդ սրբազան սեփականութեանց վրայ :

Հետեաբար, թէ Ամիրայական կառավարութեան օրերու մէջ հանրային պարտուց և իրաւանց սկզբունքը այնչափ հզօրապէս ներդրածերէ և աղգային գործերը վարեր, քանի՜ անհամեմատ առաւել այժմ, յորում ազգը Սահմանադրական վարչութեամբ և սկզբունքներով կը կառավարուի : Եւ ի՞նչ է Սահմանադրութեան նախակարգ և դերագոյն սկզբունքը. — « Անձնիւր աղգ. անհատ, առանց դրից և վիճակի խտրութեան, հաւասարապէս պարտաւոր է վճարել իւր աղգային տուրքերը, որպէս և, փոխադարձաբար, հաւասարապէս

իրաւունք ունի մասնակցելոյ աղգային կառավարութեան : »

Խնդագին կը յայտարարեմք զի աղգ. հանրութիւնը գրեթէ միահամուռ ընդգրկած է արդէն այս գեղեցիկ սկզբունքը, ոյր վերայ կը կեդրոնանան մի գեղանսեհ ապագայի յուսած իծաղ հեռանկարներ. և զի արդեամբ իսկ ապացուցած է զայդ, միշտ հատուցանելով իւր անհատական հաւասար տուրքը, անհատական հաւասար իրաւունքը պահելոյ համար, քաջ համոզեալ անշուշտ սա նշանաւոր խօսքին՝ թէ « Պարտքն ու իրաւունքը կը նշմանին մի զոյգ արմաւենեաց, ոյք չեն պտղաբերիր, թէ իրարու քով չաճին » :

Յանձնաժողովս՝ իւր Աղգասէր Ս. Նախագահին հետ, նախանձախնդիր անհատական հաւասար իրաւանց պահպանութեան, նախանձախնդիր՝ Ժողովրդային երկնաշունչ ձայնին լսելիութեան, Ս. Երեսփոխանայ պարտուց բարձման համար բանաւոր և արդար կը դատէ սոյն եղանակը, դիմել անհատական լուծային, և հաստատապէս կը հաւատայ զի թէ սա տարածուի այլ աղգային գործոց վերայ, Սահմանադրութեան ճշգրիտ գործադրութեան մի մշում պիտի տայ, հզօր և յառաջդիմական, և որ առաւել է, այնու աղգին համար մի գիղած իծաղ ապագայ արդէն երախաւորեալ պիտի լինի : Եւ որպէս Բարձրաշնորհ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհագիծ կոնդակին մէջ ևս կը տեսնուի, Յանձնաժողովս կողմանէ զրկուելիք հրահանգին տրուած կարեւորութեան համեմատ, ջանացինք, սոյն տըրոց հաւաքումը դիւրացնելոյ համար, շատ հեռատես, փորձառու և ողջամիտ աղգայնոց խորհրդակցութեամբ, « Աշխարհեան Բախման » այն սքանչելի սկզբանց, որ այնքան յաջողապէս ի կիր կ'առնուի քաղաքակիրթ և յառաջագիտ աղգաց մէջ, մի հեշտ և գործնական

եղանակ սահմանել, տասնեկի դրութեան վրայ հիմնեալ, և որ ակներե կը տեսնուի Հրահանգին և յարակից ազիւսակին մէջ :

Յանձնաժողովս՝ առանց երբէք յաւակնութիւն ունենալոյ ընդ որ ինչ տնօրինած է, կը հաւատայ ընդհակառակն զի, որպէս ամեն դործ, և սա զերծ չէ անշուշտ վրէպներէ :

Առաւել բացայայտ խօսելով, քանի՜ յաճախ կ'ըզամբ, յետ մի տխուր այլ օգտակար փորձառութեան, թէ մեր այն ինչ սխալ շարժումը կամ դործն է որ առթեց այն ինչ վընասը կամ կորուստը. ուստի, թէ անձնական դործոց մէջ, յորս մարդ առաւել կամ նուազ, ազդեցութիւններէ ազատ է և իւր կամաց թելադրութեամբը միայն կը գործէ, ապա այնչափ թերութիւններ կը տեսնէ, որչափ առաւել ազդեցին դործոց շրջանակին մէջ, յորում մարդ բացարձակապէս զերծ չէ ազդեցութիւններէ կամ ներշնչումներէ, և դիտող ազդեցիկներն ալ զանազան տեսակներէ զանազան եղանակներով կը դիտեն :

Գաղափարաց սոյն կարգին մէջ, քաղցր է մեզ յուսալ թէ Պատ. ազգայինը անձնական փորձերու յիշողութեամբ ներողամիտ աչօք կը դիտեն այն ամեն թերութիւնները, ոյք ակամայ սպրդած են, և իրենց յիշեալ փորձառութեամբ կշռելով, սիրով կ'ընդունին սոյն տնօրէնութիւնը, ըստ որում Յանձնաժողովս՝ իւր ստանձնած սոյն ծանրակշիռ պաշտօնը արդիւնաւոր կերպիւ ի գլուխ հանել կարենալոյ համար. բացարձակապէս կարօտ կ'ըզայ ինքզինքն ազգ. անձնիւր անհատի աջակցութեան, և երջանիկ պիտի լինի թէ գործոյն արդիւնքը իրականացնէ այն բարձր վստահութիւնը՝ զոր Ս. Պատրիարք Հայրը կ'արտայայտէ ինքեան, և համապատասխանէ ներդաշնակապէս ազգին գոհունակութեան ու ակնկալեաց :

Այս քաղցր յուսով համակեալ, կ'զամբ ահա թախանձել զՁեզ զի յիշեալ նուիրական հաստատութիւնը մի մօտալուտ վտանգէ վրկելոյ զգացմամբ, ամեն ջանք և ճիգ չխնայէք ի գործ դնել, և այնու մեղ առիթ տայք մեր վաստակոց յաջող վախճանը Ձեր նման հզօր օժանդակաց պարտելոյ :

Գալով խնդրոյն գործնական մասին, այս անգամ առ Ձեզ կը յղեմք Ս. Պատրիարք Հօր Կոնդակին հետ, սորա մէջ յիշեալ Յանձնաժողովոյ Հրահանգէն . . . օրինակ, և որուն, այս վերջոյն, յարակից է, ետեւի կողմը, մի ազիւսակ, հաւաքման եղանակը բացորոշ ներկայելոյ համար շինուած, որպէս նաև Ս. Երուսաղեմայ և Յանձնաժողովոյ կողմէն կնքեալ Յ. արձաթ գահեկաննոց տոմսակներէն հատ, և տոմսակները՝ Թաղ. Խորհուրդը . . . և Հաւաքիչք իրերաց յանձնած առեն տրուելիք ստացադիրներէն . . . հատ, և դարձեալ ըստ տրամադրութեան առաջին յօդուածոյ Հրահանգին, թաղերուն մէջ գտնուած տունները կանոնաւորապէս գրելոյ համար պատրաստորած և տպեալ ցուցակներէն . . . հատ :

Կ'աղաչեմք զՁեզ զի սոցա Ձեր ձեռքը ժամանած օրը՝ անմիջապէս ծանուցանէք մեզ նամակաւ, և ապա Հրահանգին և յարակից թղթոց տրամադրութիւնքը լաւ ուսումնասիրելով, Ձեր վարչութեան ներքե գտնուած ամեն քաղաքաց և գիւղօրէից Թաղ. Խորհրդոց ձեռքն հասցնէք, և Հրահանգին կէտ առ կէտ գործադրութեան մասին զարժանն ի գործ դնէք :

1880

Մնամք

Ի դիմաց Ս. Երուսաղեմայ պարտուց բարձման Յանձնաժողովոյ

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

Սէն-Երէմ Մանուկեան

Յովնանէ Կիւսէան

Իլմուխապէրէր մէսէլէսի իչիւն պու տէ-
փա Պապը Ալիսէն բաթրիդէսանէյէ պիր թէզ-
քէրէ իրսալ օլունարագ, պունտան պէօյլէ
իլմուխապէրէրին բաթրիդէսանէլէր թարա-
փընտան թաստիգ օլունաճաղը րէսմէն պէյան
օլունմուշ տուր:

Էրզրումտան Բաթրիդէսանէյէ վարիտ օլան
պիր թէլէկրաֆ մահալը մէզքիւր առաջնոր-
դու Գեր. Յարութիւն եպիսկոպոսուն իսթի-
փա իթտիկինի վէ Գաւառական ժողովըն պիւ
իթթիփագ մէզքիւր իսթիփայը գապուլ էյ-
լէտիկինի պէյան իթմէքտէ տիր:

Պունուն իւզէրինէ մահալը մէզքիւր Կրօ-
նական վէ Բաղաքական ժողովարը պիւ իճ-
թիմա՝ Օրմանեան Գեր. Մաղաքիա վարդապե-
տի Էրզրումա տեղապահ ինթիսապ իթմիլէր
վէ Բաթրիդէսանէյէ թէլէկրաֆ քէշիտէ իտէ-
րէք՝ միւմաիլէյհին տէրհալ կէօստէրիլմէսինի
թէմէնի էյլէմիլէր տիր:

Տիկէր պիր թէլէկրաֆ տախի միւմաիլէյ-
հին զատիկտէն էլվէլ Էրզրումա միւվասէլէ-
թի էլլէմիլէթիին պիւտիրմիլ տիր:

Բաթրիդ Ամեն. Ներսէս Սրբազան հաղրէթ-
լէրի իսէ տիւնքի կիւն պա թէլէկրաֆ եէնի
Առաջնորդ ինթիսապը իչիւն էմր իրսալ իթ-
միլ, վէ պիր միւթատ իւշնամդէտ եանի, Գեր.
Հայր Օրմանեանը, Զիւմրիւտճեան Զաքարիա
վէ Պետրոս վարդապետլէրի կէօսթէրմիլ տիր:

Թէրճէմանը Էֆէս

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻԻՆ

Բանախօսութիւն

Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան
Արտասանեալ ի Լսարանի Ս. Մահակեան
սնուց Ընկերութեան ի Սամաթիա ի 24 փե-
րվար 1880: Գին 3 ղը2.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԶՈՋԵՐ

Բ.

Գրեաց Յ. Յ. Պարոնեան

Ստեփան Փափաղեան. — Խաչատուր Մի-
սաքեան. — Սուքիաս Գաղանճեան. — Վահան
Պարտիզակցի. — Գրիգոր Արծրունի.
— Գրիստոստուր Ղազարոսեան. — Գրիգոր
Էնֆիլէճեան. — Պօղոս Պօյնուէյրիեան.
Համբարձում Իբէքճեան. — Յովհաննէս
Միւհէնտիսեան:

Կեդրոնատեղին է Ս. Ղուկասեան գրատու-
նը: Կը ծախուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց
քով ի գին կէս մէճիտ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԲԱՌԱՔՆՆՈՒԹԻԻՆ

Ուղղութիւնը Ընթերցողաժող Մատենա-
գրութեանց նախնեաց և նշանակութեան բա-
ռից ինչ:

Գրեաց

ՆՈՐԱՅՐ Ն. ԲԻԻՋԱՆԴԱՅԻ

128 երեսէ բաղկացեալ ութածալ դիրքով
մատենիկ մ'է բաժանեալ յերկուս մասունս:
Առաջնոյն մէջ Պ. Նորայր կը քննէ մինչև ցարդ-
հրատարակեալ նախնեաց մատենագրութիւն-
քը, Եղնիկ, Խորենացի, Փարպեցի, Ոսկերե-
րան, Ագաթանգեղ, Փ. Բիւզանդացի, սըր-
բոյն Բարսեղի վեցօրեայն, Լայլն Լայլն, ուղ-
ղելով բազում վրիպակ ընթերցողաժներ և
դուրս հանելով հեղինակին կամ թարգմանչին
հարազատ միտքը և իմաստը:

Երկրորդ մասին մէջ Պ. Նորայր դոյզն ճա-
շակ մը կ'ընծայէ իւր Հայերէն լեզուի ընդար-
ձակ բառարանին որու կաշխատի շատ տարի-
ներէ ի վեր, ճշգրտով բառերուն նշանակու-
թիւնը, պէս պէս առմունքները և ստուգա-
բանութիւնը:

Ամենայն ոք որ կը պարապի յուսումն Հա-
յերէն լեզուի մատենագրութեան, պէտք է
որ ստանայ այս մատենիկը: Կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց քով, Յ. Արշակ էֆէն-
տիի խանութը ի Ղալաթիա և Վայսի գրավա-
ճառանոցը ի Մեծ փողոցն Բերայի:

Գին 12 դահեկան արծաթ:

ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՌՈՒԹԵԱՄԲ
Օգոստոսիար

ՍՈՒԼԹԱՆԻ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆՊԵՍ

ԴԻՄԱԿԱՌԻՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ի նպաստ

Ա.ՍԻՈՅ ՍՈՎԵԼՈՅ

ԵՒ

ԱԶԳԱՆՈՒԻՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՅ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԻԹԱՏՐՈՆ ՎԷՐՏԻ

Հինգշաբթի դիշեր 27 Մարտ 1880 ժամ 31¹/₂

Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ

ԵՐԿԱՅՆ ԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ

ԱՌՈՂՋ ԵՐՁԱՆԻԿ ԱՊՐԵԼՈՒ ՈՒՍՈՒՄԸ

Շարադրեց Անդրեաս Փոփովիչ

Մուշկուտի հայադէ Բժէշիչ

Հրատարակիչ Ս. Ղ. Պարտիզպանեան

Հանգուցեալ Անդրէաս Փոփովիչ նշանաւոր հայագրի բժիշկն սոյն ընտիր երկասիրութիւնը որոյ առաջին տպագրութիւնը 30 տարի առաջ իւրյս ընծայեալ է, բոլորովին սպառնալից եւ նոյնին օգտակարութիւնը ամէն կարգի անձերէ ճանչցուած լինելով, այս երկրորդ անգամ տպագրեցաւ:

Կեդրոնատեղին է Եէնի ճամի Ղուկասեան դրատունը. կը ծախուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով. ի դին 10 զրուշ:

ՖՈՒԴԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՍԿՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԳՕԳԻ ԾԵՐՈՒԹԻԻՆԸ

Թարգմանեց

ՄԻՍԱԲ Կ. ԽՈՒՆԿԻԿ

Նախկին աշակերտ Կալս. վարժարանի

20Ն ԱՌ

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՄԷՉՊՈՒՐԵԱՆ

Ֆռանապի արդի հռչակաւոր վիպասան՝ Ֆոռդիւսնէ Խիւ Պուասիօպէի սոյն արտաքոյ կարգի հետաքրքրաշարժ վիպասանութեան, որ դատական ամենահանգիստ ինդերով մը կը դրաղի, Ա. Մասն իւրյս ընծայուած է ու կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց

քով ու կամուրջի գլուխը գրավաճառ Պօղոս աղայի խանութն, ի դին մէկ քառորդ մէճիւտ:

Սոյն ամենասքանչելի գործին միւս մասերը հետըզհետէ պիտի հրատարակուին, սուղ ժամանակի մէջ:

ՏԻԿԻՆ ԲԱՐ-ՔԱՐԱՆԹԻԷ

ԹՈՒՄԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ԵՐԿԱՅՈՒԹԻԻՆ

Վասն նախապատրաստական Ա. տարւոյ

Թարգմանեալ

Յ. ՍԻՄՈՆԵԱՆԷ

Կեդրոնատեղին է Արամ Մ. Աշճեանի տպարանը Եռասուֆեան խան թիւ 1, եւ կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով. դին 100 փարայ:

Նաա առնողներուն համար զեղչ կը լլայ:

Ը Ն Թ Ա Յ Ք

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻԻՆ

ՆԱԽՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ

Առաջին տարւոյ համար

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ

Յ. Գ. ՓԱՐԺԱՆԷ

Նախկին աշակերտ Սուրէնեան վարժարանի

ԹԱՎՈՒՔ ՊԷՍԼԷՄԷՔ

BASSE — COUR

Իւրի Մ. Իւրիւն

Մեքքայի Թըպիէի շահանգտ

Մուալլիմի Ֆեհմի Պայքարի

ԻԹԹԱՐ

Տիպաճէտէ տախի սէյլէտլիմիլիզ կիպի ըիսալէմ հիւանի քապուլ պուլտըքտա, Բէշի, Բոյուն, սիւտլի ինէք, Էօքիւլ Վէ Պէկիւր հաքլարընտա քալէմէ ալըպ հազըրլատըղըմ ըիսալէլէր բէյտէրբէյ նէշը օլունաճաքտըր:

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

Վ. Հ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏԵՕՐԷՆ

Մ. ԴԱՔԱՄԱՃԵԱՆ

Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Իրգա փաշա խան քիւ 3